THE DAILY HEBREW JOURNAL

H. WINBERG, Pres. & Gen. Mgr.

The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario

PUBLISHED BY

— CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD. —

281-253 Queen Street West Telephone Adelaide 3967

SUBSCRIPTION RATES: $3.50 PER YEAR
SINGLE COPY 1c.

Entered as Second Class Mail Matter at G.P.O. Toronto, Ontario January 22nd, 1915

דער קאמף איז געענדיגט, דער קאמף הויבט זיך אן

„דער קאמף איז געענדיגט, דער קאמף הויבט זיך אן", אין דעם דארפען היינט געהענקען די מאנטרעאלער אידען.

אלע גיבען היינט צו, אז דאס וויכטיגסטע, וואס עס האט פא־סירט אין די קוויבעקער פראווינציעלע וואהלען איז ניט דער גרויסער זיעג, וואס די ליבעראלע פארטיי האט דארטען אבגעהאלטען, אדער דאס, וואס דער פערלוסט פון די קאנסערוואטיוון איז אזא גרויסער, אז אפילו דער פיהרער זייערער איז דורכגעפאלען. נאר דאס וואס צום ערשטען מאהל אין דער געשיכטע פון דער קוויבעקער פראווינציעלער געזעצגעבענדע קערפערשאפט וועט א איד פערנעמען דארטען א פלאץ, א איד, וועלכער איז ניט א איד סתם, און איז ערוועהלט געווארען דורך א ציפאל, נאר א איד, וועלכער איז ערוועהלט געווארען צוליעב זיין אידישקייט, אויף זיין פערשפרעכען, צו זיין אין דער לעדישסלייטשוד דער אידישער סניגור.

אויף דעם, האבען די מאנטרעאלער אידען דאס רעכט שטאלץ צו זיין, ווייל איז נאר דאס איין, וועלכעס האט פערשטעלט דעם וועג צו אידישער פערטרעטערשאפט איינמאהל דורכגעבראכען געווארען, וועט שוין ווייטערהין מיזען פאלגען.

די מאנטרעאלער אידען דארפען אבער וויסען, אז דער קאמף ווי־ערער איז נאך ניט געענדיגט, און ער הויבט זיך ערשט אן. דער מאנגאנ־דיגער זעג דארף זיי בלויז ערמוטיגען דעם קאמף צו פיהרען ביז'ן זיעג־ריכען סוף.

צו מיט רעכט, צו מיט אנרעכט. אויף מאנטרעאל קוקט מען ווי אויף דער אידישער מעטראפאליע פון קענעדע. און וואס עס פאסירט דאר־טען, מוז איך לאזען שפירען אויף דעם אידישען ישוב פון גאנץ קענעדע.

מיר מיינען די פאסירונג מיט דער דארטיגער „סקוהל־קאמישען".

די מאנטרעאלער אידען האבען געהאט א מעגליכקייט צו האבען איינענע אידישע שטאדטישע פאלקס־שולען, ווי עס האבען עס דארטען די פראנצויזישע קאטוליקען און די ענגלישע פראטעסטאנטען. די אידי־שע מעקס־צאהלער", וועלכע האלטען אים דורך זייערע שטייערען די שטאדטישע שולען צו א גרויסען פראצענט, האבען געקענט מיט זייערע אבזאהלונגען איינהאלטען אידישע שולען, ווען זיי זאלטען געשטאנען אויף דער גאנצער הויך פון נאציאנאלען בעוואוסטזיין.

האבען אבער אין דער רעכטער צייט, ווען עס איז געווען א מע־גליכקייט עס דורכצופיהרען, די אידישע פיהרער מורא געהאט פאר אזא „סעפעראטיזם", און לויט זייער בעשלוס זענען די אידען אנגעשלאסען גע־ווארען אין דער פראטעסטאנטישער מאערד.

פון דאמאלס אן, איז די שול־פראגע, איינע פון די אנגעזעהנסטע מעס, און די אידישע געפיהלען ווערען בעליידיגט אויף שריט און טריט. מען ענטזאגט זיך אנגשטעלען אידישע לעהרער, מען איז אין כעס. זיא־רום דו אידישע קינדער זענען די בעסטע שילער, אבער דיעזע אלע פייגליכע בעציהונגען, האט מען נאך געזוכט צו פערבלעטען אויף וועל־בען, עס איז אויף, ביז דער לעצטער האנדלונג פון די פראטעסטאנטישע פיהר־ער, וועלכע צייגען בולט ארויס, וואס זיי זענען אין דער ווירקליכקייט.

לויט די שול־געזעצען, האט דיא מאנטרעאלער שטאדט פער־וואלטונג פערטרעטער, אין ביידע „סקוהל באארדס", די פראטעסטאנ־טישע און די קאטוילישע.

מיט א זיך צוריק האט זי געוואגט צו נאמינירען א אידען (אלדער־מאן ריבינשטיין) אלס א מיטגליעד פון דער פראטעסטאנטישער באארד, און אזא זאך, האבען די פראטעסטאנטישע גלחים שוין ניט געקענט פערטראג־ען.

צוויי דארטיגע גלחים, האבען זיך געווענדעט מיט בריעף צום שטאדט־ראטה, און סטראשען אז זיי וועלען ניט דערלאזען אזא שאנד־טהאט, און די בריעף זענען געשריעבען אין אזא טאן, וועלכער מוז תמיד זיין א פלעק פאר א פריי לאנד.

איין בריעף שרייבער זאגט צווישען אנדערעם: „בלויז צוליעב אונזער גוטסקייט האבען מיר ערלויבט די אידישע קינדער צו לערנען אין אונזערע שולען, די אידען פערמעהרען זיך אבער, און עס איז דאריבער ניט מעהר ווי רעכט, אז די פראטעסטאנטען זאלען ניט טראגען אויף זיך די משא פון בילדען די אידישע קינדער, אונזערע קינדער ליידען פון דעם, און מען דארף די אידען פון אונז אבטהיילען, זאל נאך א איד בעשטימט ווערען אין דער „סקוהל באארד", וועלען מיר עס געוויס ניט פערשווייגען".

עס הערט זיך גאנץ דייטליך, דער געשריי פונ'ם אלטען פון יבר־", און די קענעדער פונ'ם צוואנציגסטען יאהר־הונדערט שעהמען זיך נאר ניט צו ווידערהאלען די ווערטער פון די גניפטישע פרעה'ס.

און דער געשיכטע פון די מאנטרעאלער אידען, וועט תמיד בליי־בען א ניט שעהן בלעטיל יענעס. וואו עס איז פערשריעבען דיפערנאכלע־סיגונג פון די דארטיגע אידען בנוגע אידישע פאלקס־שולען, א מעגליכ־קייט, וואס פעלייכט נאר די מאנטרעאלער אידען, די איינציגע אידען פון גאנץ אמעריקא און קענעדע קענען דורכפיהרען.

אזוי האנדלען ווייטער מיט דיעזער פראגע, טארען די דארטיגע אידען ניט.

אינ'ם יעצטיגען מאמענט איז דאס וויכטיגסטע א אידישער פער־טרעטער אין דער סקוהל באארד. דער גרויסער ציעל טאר אבער פון די אויגען אויך ניט ארויסגעלאזען ווערען, דאס איז אויפהערען צו טאנצען אויף פרעמדע התנגות אלס אומגעבעטענע מהמעס, און איינפיהרען אן אייגענע ווירטשאפט דארטען, וואו עס איז די מעגליכקייט פארהאן.

אזא האנדלונג שטימט מיט דער נאציאנאלער אידישער עהרע און כבוד, און וועלען די מאנטרעאלער אידען זיך מעהר ניט לאזען שפייען פון די דארטיגע „שווארצע", וועט זייער האנדלונג אויך האבען א ווירי־קונג אויפ'ן יינגען און פיעל פערשפרעכענדען אידישען ישוב פון קענעדע.

דער טאראנטער קאמיטעט

די שפאלטונגען צווישען דעם קענעדער אידענטהום, וועלכע האלטען שוין אן ביי א יאהר צייט, די אינערליכע ריסעריען און מחלוקות, האב־בען ניט נאר געפיהרט צו א שעדליכען ברודער־קריעג, נאר פון דעם האט אויך געליטען דירעקט די בעהעגונג פאר אידישע רעכט.

אויב די רעליגיעז־ארטייט צווישען די קענעדער אידען, געהט ווי עס איז אן, איז אבער גאר ניט געטהאן געווארען פון ביידע זייטען פאר דעם, צו בעקומען רעכט פאר'ן אידישען פאלק, א בעזונדערע פאר ווע־בער די קענעדער אידען קענען פיעל אויפטהאן, זייענדיג ענגלישע בירגער.

די ענערגיע איז אבער פערוועגנדט געווארען אויף גערעכטע אדער אומגערעכטע קריגערייען, און אלס רעזולטאט, איז די ארבייט פאר אי־דישע רעכט, געבליבען ניט געטהאן.

צו מאכען א סוף צו די ברידער־קריגערייען, און איבערצוגעבען צו פאזיטיווער ארבייט, האט זיך געשטעלט די אויפגאבע דער טאראנטער קאמיטעט, און ווי מיר הערען, זענען פיעלע שטעדט אין איינקלאנג מיט דיעזער ארבייט.

דער טאראנטער פעראייניגונגס־קאמיטעט, מיינט ניט קיינע פניות, ער וויל בלויז, אז אינ'ם יעצטיגען היסטאָרישען מאמענט, וועל־כען די אידען לעבען איבער. זאלען אויך די קענעדער אידען בייטראגען זייער חלק, און אלס אזעלכער, דארף זיין ארבייט אונטערשטיצט ווערען פון אלע עלעמענטען, וועלכע ווילען, אז עס זאל נעהמען א סוף צו דער אומגעלומפערטער ברודער־קריעג, און עס זאל זיך אנהויבען א פעריא־דע פון טהעטיגקייט, פאר רעכט פאר'ן אידישען פאלק.

די קומענדע אישוס פון די קענעדער פארטייען

וואס דעם פעדעראלער פארלאמענט ה אט אויפגעטהאן אין דער לעצטער סעסיע.

די אישוס וועלכע האבען געזאלט און זענען ניט געשאפען גע־געוואָרען וועט זיין נאך א סעסיע

די זעקסטע און פיליבט די לעצטע סעסיע פונ'ם פערעראלען פארלאמענט איז שוין פאראיבער און מען קאן מאכען א קליינעס סך הכל סיי פון די פינאנצען און סיי פון די לאנד פאליטיק, מיט וואס דער פארלאמענט האט זיך פערנומען, וואס ער האט אויפגעטהאן, און אויף ווי ווייט די פארטיי וועלכע איז יעצט אין מאכט האט פערשטארקט איהרע פאזיציעס.

עס פערשטעהט זיך, אז די פארטיי וועלכע איז אין מאכט, זעהט אימער אז די לעצטע סעסיע זאל זיך מיט עטוואס אויס צייכענען, אזוי אז די פארטיי זאל ווידער קענען פערבלייבען ביים רודער פון דער רעגיערונג, און זאל האבען אן אישו מיט וועלכער צו קומען פארן עולם.

אמתת איז אז "פאטריאטיזם" איז אין דער יעצטיגער צייט די בעסטע אישו. מיט דעם ארטיקעל קען מען ביים עולם אנע גוט אויסנעהמען, איז אבער די צר־די, וואס אויף די אפאזיציע איז שטארק אויף דעם געביט, און קוים האבען ביי־דע פארטייען איינע און די זעלבע אישו איז דאס קיין אישו ניט.

די ערשטע צייט פון דער סעסיע האבען זיך ביידע פארטייען אי־ד ליבעראלע פארטייען אי־ד ליבעראלע פאטריאטיזם בעצירט מיט אזוי ווייט אז איינע האט געוואלט אר־בער יאגען די צווייטע, און קוים האט איין פארטיי געטהאן עטוואס אויף דעם פעלד האט די צווייטע זי איבערגעיאגט, בלוז וואגען זיי האבען זיך ביידע ארומגעזעהען אז פון דעם וועלען זיי קיין אישו ניט קע־נען אויסבלאזען וועלכע זאל קענען זיין לטובת איין צד. און האבען דאס אבגע־לאזט.

ווען סער טהאמאס ווהייט דער פר־נאנץ מיניסטער האט אריינגעבראכט א פארשלאג וועגען איינפיהרען א בזיגעס טעקס, אמת א צייטווייליגען אויף דריי יאהר בלויז, האט ניט נור די אפאזיציע זיך ניט געשטעלט דאגעגען, נור פער־קעהרט, זי האט גלייך דערצו געגעבען איהר צושטימונג, און נאך מעהר סער וויל פריד לאריער דער פיהרער פון דער אפא־ציציע, האט פארגעשלאגען אן איינקיפס טעקס, א דירעקטען.

דאס איז געווען א סיגנאל, מען זאל זיך ניט פלייסען מיט קיין פאטריאטיזם.

ביידע צדדים האבען עס פערשטאנען, און דערמיט איז די זאך ערלייד־יגט גע־ווארען, אבער ניט אזוי שנעל.

ביז וואגען ביידע צדדים האבען זיך דאס דערוואוסט, דאס הייסט ביז איין צד האט אנגעטאפט דעם דופק אזוי צו זאגען ביים צווייטען צד, איז שוין אריבער דריי פערטעל צייט פון דער סעסיע, און קיין אישו מיט וועלכער צו נעהן צום עולם איז נאך אלץ ניט געשאפען געווארען.

און ביידע פארטייען האבען זיך גע־ווענדט אין פערשיעדענע דירעקציאנען צו געפינען אישוס, לאנג האט ניט געגעבען און אישוס זענען געפונען געווארען.

"ביליינגואליזם" דערצו האבען זיך גע־נומען די ליבעראלען, און פאלגליך האבען זיי בעקומען א גאנצע שטארקע אישו

"ביליינגואליזם" איז אן אנגעווענ־דטע פראגע זייט יאהרען אין קענעדע, און קיינער פון די פאליטישע פארטייען האט עס ניט ארויסגענומען אויף איהר פראגאראם.

יעצט אבער ווען די פראגע איז ארויס געבראכט געווארען אין פארלאמענט, איז זי געשטאנען אפען פיר ביידע פארטייען ווער עס וויל זי נעהמען.

און די ליבעראלען האבען זיך גענו־מען צו איהר ווייל זיי האבען קיין אנדער אויסוועג ניט געהאט.

עס פערשטעהט זיך אז די פארטיי וועלכע איז פאר ביילינגואליזם האט אויף איהר זייט די "פרעטעט קענעדיענס" וועלכע זענען א גרויסע מאכט אין קענע־דע.

ווען די פראגע איז געשטאנען צווי־שען ביידע פארטייען האבען עס די ליבע־ראלען נעמוזט אננעהמען, ווייל די ליבע־ראלען האבען ניט געקענט ערפארערען צו שוין פארלאמענט די פראווינץ קוויבעק, ווארים זוים וואלט זיך די ליבעראלע פארטיי אויס געשפראבען געגען דעם וואלט די גאנצע פראווינץ קוויבעק וועלכע בעשטעהט פון פרענטש קענעדיענס (ליבעראלען) אבגעווארפען פון דער פאר־טיי און וואלטען געגאנגען מיט דער פאר־טיי וועלכע איז פאר ביילינגואליזם.

פערקעהרט אבער האבען דערמיט די ליבעראלען פערליירען די פראוינץ אנטע־ריא וועלכע איז סיי ווי א קאנסערוואטיווע און איז געגען ביליינגואליזם.

אויף דער צווייטער זייט ווידער האט די קאנסערוואטיווע פארטיי זיך געמוזט שטעלען געגען ביליינגואליזם, אום צופרי־דען צו שטעלען די קאנסערוואטיווע פרא־וינץ אנטעריא.

דאס ווי געזאגט איז א גוטע אישו אבער דער ליבעראלע פארטיי אין די ווי־טע קענעדער פראווינצען, די קאנסערוא־טיווע פארטיי אבער איז געבליבען אהן אן אישו, און אזוי ווי אן אישו צו א עלעק־טאן איז זעהר ווייטביג, האט מען זיך גע־נומען גראבען אין די ארכיוון פון אישוס, און מען האט געפונען.

"די נאציאנאליזירונג פון איינענבאה־נען" אמת דאס איז ניט קיין זעהר פער־שטענדליכע אישו, אבער אז מען ליינט צו אליסעל קאפ איז דאס ניט שווער צו פער־שטעהן.

קענעדע איז נאך א נאנץ יונגע לאנד און נויטיגט זיך אין ענטוויקלונג, און ווי בעוואוסט שפיעלען אייזענבאהנען א זעהר גרויסע ראלע אין דער קאמערציעלער און אינדוסטריעלער ענטוויקלונג פון א לאנד

גרויסע פארפאריישאנס בויען אייזענ־באהנען בלויז צוליעב פראפיטען, אבער ניט לטובת דאס לאנד.

די רעגיערונג איז אבער פעראינטערע־סירט אז אייזענבאהנען זאלען געבויט ווערען אפילו אין די פערוואר־פענע ווינק לאך פון לאנד, שטיצט זי דעריבער, יענע אייזענבאהנען, וועלכע זיינען געבויט אין די ווייניגע בעזעצטע געגענדען.

אזוי למשל האט די רעגיערונג ביי דער יעצטיגער פארלאמענט סעסיע געשטיצט די גרענד טראנק פאסיפיק און די קענע דיען נארטהערען אייזענבאהן, מיט 28 מיליאן דאלאר, ווייל די צוויי אויבענדער מאהנטע אייזענבאהנען האבען ניט גע־קענט עקזיסטירען.

אלזא די שטיצונג פון אזעלכע אייזענ־באהנען אין אן אין פיר זיך אן אישו אבער א גאנץ שווערע, ווייל דער צווייטער צד איז אויך ניט דאגעגען, איז מען געקו־מען מיט א שטארקערע אישו, און דאס איז אן אלע אייזענבאהנען זאל די רעגיערונג איבער נעהמען אין איהרע הענט, אבער אלע פון גאנצען לאנד. אזוי אז די רעגיע־רונג זאל ניט דארפען שטיצען די אדער די צווייטע קאמפאניע, נור די אייזענבאה־נען פון די אינדוסטריעלע צענטערען וועל־כע מאמפאיע פראפיטען זאלען דעקען די דעפיציטען פון די אנדערע קאמפאניעס דאס וועט אבער קענען געמאלט זיין בלויז דאן ווען די רעגיערונג וועט איבערנעהמען אלע אייזענבאהנען אין איהרע איינענע הענט.

דאס איז שוין א בעדייטענדע שטאר־קע אישו. פיעל שטארקער פון "ביליינגוא־ליזם" אין עס ווייזט אויס אז די לעצטע איז די שטארקסטע און אלס אזעלכע וועט זי זיעגען.

איז אבער דא אן אנדער צרה.

ערשטענס ווייס מען נאך ניט אויב די ליבעראלען זענען געגען דעם. און צווייי טענס, אויב ווי זענען יא געגען דעם, הא בען זיי אבער צו זייער אישו א ביישט אויף דער יעצטיגער פארטיי וועלכע איז אין מאכט, און דאס זענען די "קייט" קלא־גען.

דאס וואס דער פרעמיער האט געפו־נען פאר נויטיג צוריק צו רופען, דעם קע־נעדער מיליץ מיניסטער פון ענגלאנד צו קאמיטעט, און ווי מיר הערען, זענען פיעלע שטעדט אין איינקלאנג מיט דיעזער ארבייט.

דער טאראנטער פעראייניגונגס־קאמיטעט, מיינט ניט קיינע פניות, ער וויל בלויז, אז אינ'ם יעצטיגען היסטאָרישען מאמענט, וועל־כען די אידען לעבען איבער. זאלען אויך די קענעדער אידען בייטראגען זייער חלק, און אלס אזעלכער, דארף זיין ארבייט אונטערשטיצט ווערען פון אלע עלעמענטען, וועלכע ווילען, אז עס זאל נעהמען א סוף צו דער אומגעלומפערטער ברודער־קריעג, און עס זאל זיך אנהויבען א פעריאדע פון טהעטיגקייט, פאר רעכט פאר'ן אידישען פאלק.

דער אידישער גלות אונטער עסטרייך

דער "אידישער קעמפער", דער וועכ־ענטליכער ארגאן פון די פועלי ציון, ברענגט אין זיינע לעצטע נומערען וויכטיגע פאקטען וועגען דעם אי־דישען גלות אין עסטרייך עסט־רייכישע פוילען, וועלכע זענען ענטנומען פון דער "אידישער ארבייטער קארעספאנדענץ".

אין וויען האט זיך מיט א פאר חדשים צוריק געגרינדעט א פאליטישער קאמיטעט, וואס טראגט דעם האראקטע־ריסטישען נאמען "עסטרייכישער צענ־טראל קאמיטעט צו אבהיטען די שטאטס־בירגערליכע אינטערעסען פון דער אידישער בעפעלקערונג אין דעם נארדליכען קריעגס־גיביעט". דער פאקט אליין, אז עס האט זיך איבער הויפט געגרינדעט א קערפערשאפט, וואס איהר איינציגער צוועק איז אבצוהיטען די אינטערעסען פון די אידען אין גא־ליציען און פוילען, רעדט גאנצע בענ־דער, דער קאמיטעט וואלט דאך ניט גע־האט קיין עקזיסטענץ־ברעכטיגונג, ווען דיעזע "שטאאס־בירגערליכע אינטערע־סען" פונם גאליציישען און עסטרייכיש־פוילישען יודענטהום וואלטען ניט געווען פאקטיש אין סכנה, ווען זיי וואלטען ניט פאקטיש פערלעצט געווארען. די פערזא־נען וואס געהערען צום קאמיטעט, זיי־נען געוויס ניט קיין נאציאנאליסטישע שמעריץ־זעהער, נאר קאנסערוואטיווע, רוהיגע מענשען, וועלכע פערטרעטען די העכסטע קרייזען פון דער אידישען גע־זעלשאפט אין עסטרייך. דער פארשטע־הער פונם קאמיטעט איז דער ווייענער ראבהשילד, נעבען איהם זיצען פאר־שטעהער פון קהלות און בעקאנטע אינ־טעלינענטען און מיליטער־פערזאנען. פון דעם נאציאנאלען פליגעל געהערען אן צום קאמיטעט נאר דער אינזשע־ניר ראבערט שטריקער, דער ציוניס־טישער פערטרעטער אינ'ם פארשטאנד פון דער ציוניסטישען קהלה און מיטגליער פונ'ם ציוניסטישען אקציאנס־קאמיטעט.

אין די אינטערעסען פון די אידען אין עסטרייכיש־פוילען איז געווען א פערטרעטונג פון דעם דאזיגען קאמיטעט אין דעם עסטרייכישען הויפט־קוואר־טיר און האט נעהאט אן אויידיענץ ביים אר־מעע־אבערקאמענדאנט פעלדמארשאל ערבהערצאג פרידריך.

לויט דעם בעריכט פונ'ם עסטרייכי־שען קריעגס־פרעס ביורא האט ערצהער־צאג פרידריך זעהר פריינדליך מקבל פנים געווען די אידישע דעפוטאציע, וואס געלויבט דעם אידישען פאטרי־טיזם און פערזיכערט, אז אין פוילען איז אלץ אין אר דנונג, אז די אידישע בע־רעניצונגען פון דער רוסישער פעריאדע ווייגען אבגעשאפט, און ז. וו.

דיעזע פריינדליכע הבטחות שטעהען לויידער אין דער פולסטער סתירה צו די ווירקליכע פאקטען. די בעגרעניצונגען געגען די אידען פון דער רוסישער פער־יאדע עקזיסטירען נאך היינט, ווענינ־סטענס די וויכטיגסטע פון זיי אזוי איז אידען נאך איצט פערבאטען זיך צו בע־ועצען אין די דערפער. דאס ווייס די "אי־דישע ארבייטער קארעספאנדענץ" פון זי־בערע קוויבלען. דאס איז אויך בעשטע־טיגט געווארען פון א גאנץ קאפעטענטער

דער צייט ווען די "קייק" קלאגען זענען געמאכט געווארען, און דאס וואס עס איז לויט יעצט אויסגעפונען געווארען וועגען־עם, פערשאפט ניט קיין פיעל כבוד דער יעצטיגער רעגיערונג. און אן אום בבוד פאר איין צד איז א גרויסע בייטט אין דער האנט פון צווייטען צד. און עס איז א גרוי־סע מורא אז אט דער גרויסער אומכבוד וואל ניט קענען צוגעדעקט ווערען אפילו מיט אזא גרויסער אישו ווי נאציאנאליזי־רען די אייזענבאהנען.

די אונטערשטע שורה איז, אז די לעצ־טע סעסיע פון פארלאמענט פאר עלעקשאן האט ניט געשאפען קיין גענוג שטארקע אישוס פאר ביידע פארטייען מיט וועלכע זיי זאלען קענען ארויס צום פאלק.

די ערשטע אישו איז אביסעל צו שוואך דערפאר וואס אין דעם איז בלויז פארא־אינטערעסירט א טהייל פון דער קע־נעדער בעפעלקערונג. און די צווייטע אישו איז ניט גרויס גענוג צו פערדעקען דעם אסרון פון דער אלטער שעלל קאמיסיע.

און דער רעזולטאט איז, אז נאך פאר די עלעקשאנס וועלכע וועלען דארפען פאר קומען אין 1917 וועלען ביידע פארטייען זיך פיהלען געצוואונגען צו פערדופען נאך א סעסיע, דאס הייסט אן עקסטרא סעסיע פון פארלאמענט צו בעשאפען פאר זיך אישוס.

ש. ש.

מואווינג פיקטשורס

זייער ראלע און זייער געזעלשאפט־ליכע בעדייטונג.

פון ז. לארבער.

ארטהור בריסביין, דער רעדאקטאר פון הוירסט'ס צייטונג וועכעכער קריגט אזא געהאלט ווי דער פרעזידענט פון די יונייט־טעד סטייטס, בלויז דאפיר, ווייל ער האט אזא שארפע אויג צו זעהען פאסירונגען וואס ליגען נאך אין דער טיעף פערבאר־גענער צוקונפט, האט לעצטענס אויס־געדריקט זיין מיינונג וועגען מואווינג פיקטשורס, ערקלעהרענדיג, דאס ניט שפעטער ווי אין 3 יאהר צייט ארום, און די מואוויעס וועלען ווערען דער וויכ־טיגסטער און פיעל בעדייטענדסטער פאקטאר אין אונזער געזעלשאפטליכען לעבען. ער פערשפרעכט, דאס אין א זעהר קורצער צייט וועלען די מואווינג פיק־טשורס איבערשטיגען די מאכט פון דער טעגליכער פרעסע און וועלען פיע־לייכט פערנעהמען איהר פלאץ אלס א זעהר איינפלוסרייכער פאקטאר אין אלע פאליטישע, קולטורעלע געביעטען פון לאנד.

לאמיר זעהן וויפיעל אמת עס ליגט אין דיעזער פאראויסגעזעהענער מיינונג פון דעם פעהיגסטען זשורנאליסט פון אמעריקא, און אויך אויף ווי ווייט עס איז ווייסענסווערטה, אז אזא פאראויסגעזעה־הענע ערשיינונג זאל טאקע פערווירקליכט ווערען.

מיר וועלען זיך פריהער אפשטעלען אויף איין געביעט פון אונזער קולטורע־לען לעבען אין געסלקי אויף דער ביל־דונג און ערציהונג, און מיר וועלען זעהן ווי אזוי עס וועט געהען אין דער לאסאישער פון דער קלאסישער העזאלר־פאראדוצירט אין לעבען אין מען וועט קענען אין טשורס, „דורכלעזען" פראנצויזישע און רוס פערשפאָרענדיג זיך גראבטע ביכער.

ווי מיר זעהען, אלץ דיעזען געביעט פון מואווינג געביעט א בעזונדערע רונג, פאראקומען א בעזונדערע פון אלערליי נא־טור וויסענשאפטען. אין איינינג פאביק־סקוהלס האט מען שוין אויף דער לעצטער צייט אריינגעבראכט דעם מואו־ווינג פיקטשור אפאראטוס, דורך וועלכען די קליינע קינדער קענען אויף א זעהר לע־בעדיגען איהן שטודירען די נעשיכטע און די געאָגראפיע פון פערשיעדענע לענדער, און זיי עס ציינט זיך ארויס מאכען די קינדער פון אזעלכע סקוהלס א מערקווירי־דיג בעדייטענדען פאָרטשריט.

אין עס איז אויך נאטירליך. עס איז גאנץ שווער פאר אונזער מוח צו פער־צייכנען פאקטען און פאסירונגען. פון דער פערגאנגענהייט, איבער וועלכע מיר דארפען אנווענדען אונזער פאראשטעלונגס קראפט; עס איז אבער זעהר לייכט און בעקוועם צו צעדענקען אזעלכע פאסירונ־גען, וועלכע זיינען מיט אונזערע אויגען נשזעהן געווארען אין זייער ווירקליכען און נאטירליכען ענטוויקלונגס פראצעס.

און נאך א זאך ווען מיר לעזען א בוך דאן ווערט אונזער זעהנונגס קראפט אנגע־ווענדעט בלויז אויף דער טעכנישער אר־בייט פון צוזאמענשטעלען די בוכשטא־בען און ווערטער און די ווערטער אין זא־צען, און בלויז נאך דעם ווי דיעזע אר־בייט איז פון אונזער אויג אפגעטהאן גע־ווארען, ווערט אלעס טראנספערירט צו אונזער פאראשטעלונגס־אפאראט, און דאן פאנגען זיך אן צו פלעכטען אין וועג בען די בילדער אין אונזער מוח. אמת, דאס ווערט אלעס געטהאן אוטאמאטיש אין מיט דער שנעלקייט פון א בליץ, די ארבייט איז אבער דאך פערשיעדענפאכיג און עס ווערט פאר איהר אויסגענוצט צו דאבעלדיגע מאס ענערגיע. ווערהענד אבער אז מיר זעהען אויס'ן לייזענד די ווירקליכע בילדער דאן ארבייט אונזער זעהנונגס קראפט און די פאראשטעלונגס־קראפט ניט אפגעזונדערט איינס פון דעם אנדערען. דאנדערן הארמאניש צוזאמענ־געבונדען פאר איינעם און דעם זעלבען צוויעק. מיט אנדערע ווערטער הייסט דאס, אז די זעלעבע זעהנונגס־קראפט, וואס מיר האבען לעזענדיג דעם בוך פערברויכט אויף צוזאמענשטעלען די זאכען, האבען מיר יעצט זעהענדיג די מואווינג פיק־טשורס, בלויז אנגעווענדעט אויף די ביל־דער זעלבסם, פערשפאָרענדיג דאמיט א גרויסע שטיק ענערגיע וואס ווערט פער־שווענדעט אין דעם פראָצעס פון לעבען.

און אנווענדענדיג דיעזער טהעאָריע אויף דער אלגעמיינער בילדונגס סיסטעמע, איז גאנץ לייכט צו זעהען, ווי מיט דער הילף פון מואווינג פיקטשורס אין די סקוהלס, וועט מען זעהר פיעל שפארען דאס געוווכ, דעם פיזישען אנ־גייסטיגען צושאנד פון אונזערע קינ־דער פון וועלכע מען האט שטענדיג, דורך די שווערע און טרוקענע לימודים, אזוי פיעל אומזיסטע ענערגיע אוועקגערייבט.

עס וועט זיין בלויז דער מואווינג פיק־טשור פאקטאר, וועלכער וועט פיעל מעהר אימשטאנדע זיין ווי דער טרוקענער בוך צו דערגעהענטערען דאס קינד מיט דער שעהנער נאטור, און צו בעקאנען איהם מיט אלע פלאנצונגען און לעבעדיגע בע־שעפענשען וואס געפינען זיך אויף אונ־זער וועלט.

(פארזעצונג אויף פוירזש 5)

די קענעדער אישוס פון די קענעדער פארטייען

וואס דעם פעדעראלער פארלאמענט ה אט אויפגעטהאן אין דער לעצטער סעסיע.

די אישוס וועלכע האבען געזאלט און זענען ניט געשאפען גע־געוואָרען וועט זיין נאך א סעסיע

אלען האבען ניט געקענט ערפארערען צו שוין פארלאמענט אין פראווינץ קוויבעק, ווארים זוים וואלט זיך די ליבעראלע פארטיי אויס געשפראבען געגען דעם וואלט די גאנצע פראווינץ קוויבעק וועלכע בעשטעהט פון פרענטש קענעדיענס (ליבעראלען) אבגעווארפען פון דער פאר־טיי און וואלטען געגאנגען מיט דער פאר־טיי וועלכע איז פאר ביילינגואליזם.

אויף דער צווייטער זייט ווידער האט די קאנסערוואטיווע פארטיי זיך געמוזט שטעלען געגען ביילינגואליזם, אום צופרי־דען צו שטעלען די קאנסערוואטיווע פרא־וינץ אנטעריא.

דאס ווי געזאגט איז א גוטע אישו אבער דער ליבעראלע פארטיי אין די ווי־טע קענעדער פראווינצען, די קאנסערוא־טיווע פארטיי אבער איז געבליבען אהן אן אישו, און אזוי ווי אן אישו צו א עלעק־טאן איז זעהר ווייטביג, האט מען זיך גע־נומען גראבען אין די ארכיוון פון אישוס, און מען האט געפונען.

"די נאציאנאליזירונג פון איינענבאה־נען" אמת דאס איז ניט קיין זעהר פער־שטענדליכע אישו, אבער אז מען ליינט צו אליסעל קאפ איז דאס ניט שווער צו פער־שטעהן.

קענעדע איז נאך א נאנץ יונגע לאנד און נויטיגט זיך אין ענטוויקלונג, און ווי בעוואוסט שפיעלען אייזענבאהנען א זעהר גרויסע ראלע אין דער קאמערציעלער און אינדוסטריעלער ענטוויקלונג פון א לאנד

גרויסע פארפאריישאנס בויען אייזענ־באהנען בלויז צוליעב פראפיטען, אבער ניט לטובת דאס לאנד.

די רעגיערונג איז אבער פעראינטערע־סירט אז אייזענבאהנען זאלען געבויט ווערען אפילו אין די פערוואר־פענע ווינק לאך פון לאנד, שטיצט זי דעריבער, יענע אייזענבאהנען, וועלכע זיינען געבויט אין די ווייניגע בעזעצטע געגענדען.

אזוי למשל האט די רעגיערונג ביי דער יעצטיגער פארלאמענט סעסיע געשטיצט די גרענד טראנק פאסיפיק און די קענע דיען נארטהערען אייזענבאהן, מיט 28 מיליאן דאלאר, ווייל די צוויי אויבענדער מאהנטע אייזענבאהנען האבען ניט גע־קענט עקזיסטירען.

אלזא די שטיצונג פון אזעלכע אייזענ־באהנען אין אן אין פיר זיך אן אישו אבער א גאנץ שווערע, ווייל דער צווייטער צד איז אויך ניט דאגעגען, איז מען געקו־מען מיט א שטארקערע אישו, און דאס איז אן אלע אייזענבאהנען זאל די רעגיערונג איבער נעהמען אין איהרע הענט, אבער אלע פון גאנצען לאנד. אזוי אז די רעגיע־רונג זאל ניט דארפען שטיצען די אדער די צווייטע קאמפאניע, נור די אייזענבאה־נען פון די אינדוסטריעלע צענטערען וועל־כע מאמפאיע פראפיטען זאלען דעקען די דעפיציטען פון די אנדערע קאמפאניעס דאס וועט אבער קענען געמאלט זיין בלויז דאן ווען די רעגיערונג וועט איבערנעהמען אלע אייזענבאהנען אין איהרע איינענע הענט.

דאס איז שוין א בעדייטענדע שטאר־קע אישו. פיעל שטארקער פון "ביליינגוא־ליזם" אין עס ווייזט אויס אז די לעצטע איז די שטארקסטע און אלס אזעלכע וועט זי זיעגען.

איז אבער דא אן אנדער צרה.

ערשטענס ווייס מען נאך ניט אויב די ליבעראלען זענען געגען דעם. און צווייי טענס, אויב ווי זענען יא געגען דעם, הא בען זיי אבער צו זייער אישו א ביישט אויף דער יעצטיגער פארטיי וועלכע איז אין מאכט, און דאס זענען די 'קייט" קלא־גען.

דאס וואס דער פרעמיער האט געפו־נען פאר נויטיג צוריק צו רופען, דעם קע־נעדער מיליץ מיניסטער פון ענגלאנד צו קאמיטעט, און ווי מיר הערען, זענען פיעלע שטעדט אין איינקלאנג מיט דיעזער ארבייט.

דער טאראנטער פעראייניגונגס־קאמיטעט, מיינט ניט קיינע פניות, ער וויל בלויז, אז אינ'ם יעצטיגען היסטאָרישען מאמענט, וועל־כען די אידען לעבען איבער. זאלען אויך די קענעדער אידען בייטראגען זייער חלק, און אלס אזעלכער, דארף זיין ארבייט אונטערשטיצט ווערען פון אלע עלעמענטען, וועלכע ווילען, אז עס זאל נעהמען א סוף צו דער אומגעלומפערטער ברודער־קריעג, און עס זאל זיך אנהויבען א פעריאדע פון טהעטיגקייט, פאר רעכט פאר'ן אידישען פאלק.

מואווינג פיקטשורס

זייער ראלע און זייער געזעלשאפט־ליכע בעדייטונג.

פון ז. לארבער.

ארטהור בריסביין, דער רעדאקטאר פון הוירסט'ס צייטונג וועכעכער קריגט אזא געהאלט ווי דער פרעזידענט פון די יונייט־טעד סטייטס, בלויז דאפיר, ווייל ער האט אזא שארפע אויג צו זעהען פאסירונגען וואס ליגען נאך אין דער טיעף פערבאר־גענער צוקונפט, האט לעצטענס אויס־געדריקט זיין מיינונג וועגען מואווינג פיקטשורס, ערקלעהרענדיג, דאס ניט שפעטער ווי אין 3 יאהר צייט ארום, און די מואוויעס וועלען ווערען דער וויכ־טיגסטער און פיעל בעדייטענדסטער פאקטאר אין אונזער געזעלשאפטליכען לעבען. ער פערשפרעכט, דאס אין א זעהר קורצער צייט וועלען די מואווינג פיק־טשורס איבערשטיגען די מאכט פון דער טעגליכער פרעסע און וועלען פיע־לייכט פערנעהמען איהר פלאץ אלס א זעהר איינפלוס